

**Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület
2018. november 30-án tartott ülésén
elfogadott állásfoglalás¹**

61.

I. Amennyiben az ügy 2018. november 23-án vagy azt megelőzően indult, de a keresetlevél visszautasítására az Itv. 2018. november 24-én hatályba lépett módosítását követően kerül sor, úgy az eljárás a visszautasítás folytán illetékmentessé válik.

II. Ha az elsőfokú bíróság a visszautasító végzése meghozatalakor hatályos szabályok szerint mérsékelt illeték megfizetésére kötelezte a felperest, az elsőfokú bíróság végzésének fellebbezéssel támadott rendelkezését a másodfokú bíróság e körben nem változtathatja meg. Ha az elsőfokú bíróság a visszautasító végzésében nem rendelkezett az illeték megfizetéséről vagy mérsékléséről, a másodfokú bíróságnak az elsőfokú végzés meghozatalakor hatályos jogszabályok szerint kell rendelkeznie az illeték megfizetéséről.

III. Abban az esetben, ha a keresetlevél visszautasítása 2018. november 24. előtt történt, és utóbb a felperes a keresetlevél hatályainak fenntartását kéri a Pp. 178. § (1)-(2) bekezdései alapján, akkor még alkalmazandó az Itv. – 2018. november 23-ig hatályban volt – 58. § (2) bekezdése. Emiatt csak a megfizetett illeték mérsékelt összegén felüli része számít be az ismételten benyújtott keresetlevél folytán keletkező eljárás illetékébe.

Az egyes adótörvények uniós kötelezettségekhez kapcsolódó, valamint egyes törvények adóigazgatási tárgyú módosításáról szóló 2018. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 79. §-a a következők szerint módosította az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontját:

(Illetékmentes a polgári és közigazgatási ügyekben:)

„a) az eljárás, ha a bíróság az eljárást (ide értve a fellebbezési és felülvizsgálati eljárást is) megindító beadványt – cégbírósági eljárás esetén hiánypótlási eljárás lefolytatása nélkül – visszautasítja, vagy az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 259. §-ában foglalt okokból, illetve az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályok megszegése miatt vagy azért szünteti meg, mert az eljárást megindító beadvány visszautasításának lett volna helye, továbbá az ezen eljárásban hozott döntés elleni fellebbezés és felülvizsgálat.”

A Módtv. 251. § (1) bekezdése kimondja, hogy a módosítás – a (2)-(11) bekezdésben meghatározott kivételekkel – a kihirdetését követő napon, azaz 2018. november 24-én lép hatályba. A megjelölt 79. §-ra vonatkozóan a (2)-(11) bekezdés nem tartalmaz külön rendelkezést.

Emiatt felvetődik a kérdés, hogy a folyamatban lévő ügyekben lehet-e alkalmazni az Itv. módosított 57. § (1) bekezdés a) pontját.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdése ad útmutatást a szabályozási átmenetek esetére, és előírja, hogy „a jogszabályi rendelkezést – ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatályba lépését követően

a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint
b) megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni.”

¹ A konzultációs testület állásfoglalásai a bíróságokra nem kötelezőek, csupán iránymutatásokat fogalmaznak meg a felmerülő kérdések lehetséges értelmezésével kapcsolatban.

Megállapítható, hogy a jogszabály eltérően nem rendelkezett, a hatályba léptető rendelkezéseknél nem szerepel, hogy valamely módosított rendelkezést csak a Módtv. hatályba lépését követően indult ügyekben kell alkalmazni, ezért az – a Jat. idézett szabálya alapján – a hatályba lépését követően megkezdett eljárási cselekményekre is irányadó.

Az eljárási cselekmények különböznek aszerint, hogy kitől erednek: megkülönböztethetők a bíróság és a felek eljárási cselekményei. A jelen jogértelmezési kérdéssel összefüggésben annak van jelentősége, hogy a keresetlevél visszautasítása nem egy megkezdett eljárási cselekmény folytatásának, hanem a már folyamatban lévő eljárásban megtett önálló eljárási cselekménynek minősül (EBD2014.P.7.).

Az adott esetben a keresetlevél visszautasítása mint a bíróság eljárási cselekménye az, amely az eljárást – utólag – illetékmentessé teszi. Emiatt, ha a keresetlevél visszautasítása a Módtv. hatályba lépését követően történik, arra az illetékmentesség kedvezménye vonatkozik a mérsékelt illetékben való marasztalás helyett.

Ebből okszerűen következik egyrészt az, hogy ha a folyamatban lévő ügyben első fokon még nem került sor a Pp. 176. §-a alapján a keresetlevelet visszautasító végzés meghozatalára, akkor a Módtv. hatályba lépését követően meghozott végzés esetében az illetékmentesség nemcsak a keresetlevelet visszautasító végzés elleni fellebbezésre, hanem magára az eljárást indító beadványra is kiterjed. Azaz, meg kell állapítani, hogy illetékmentes az eljárás, és a lerótt teljes kereseti illeték (nem csak annak 90%-a) visszaigényelhető. Ha pedig a felperes költségkedvezményt kért, vagy tárgyi költségkedvezmény állt fenn, vagy egyáltalán nem rótt le illetéket és nem is kért költségkedvezményt, a felperest nem kell kötelezni a mérsékelt (10%-os) illeték megtérítésére.

Másrészről, ha az elsőfokú bíróság a keresetlevelet a Módtv. hatálybalépése előtt visszautasította, és rendelkezett az illeték mérsékléséről, annak megfizetéséről vagy visszaigényelhetőségéről, akkor – mivel az elsőfokú eljárásra még nem vonatkozott az illetékmentesség (csak a fellebbezés előterjesztésénél volt a kedvezmény) – utóbb a másodfokú bíróság a végzésnek az illetékkel kapcsolatos, felsorolt rendelkezéseit már nem változtathatja meg.

Harmadrészről, ha az elsőfokú bíróság a keresetlevelet visszautasító végzésében elmulasztott rendelkezni a le nem rótt, mérsékelt illeték megfizetéséről, és a másodfokú bíróság felülbírálja a határozatot, figyelembe kell venni, hogy a Pp. 383. § (6) bekezdése – hasonlóan az 1952. évi Pp. 253. § (3) bekezdéséhez – úgy rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül, hivatalból határoz a le nem rótt illeték, valamint az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetéséről. E rendelkezés alapján tehát az Itv. korábbi szabályainak megfelelően pótolnia kell az elsőfokú bíróság mulasztását (értelemszerűen az Itv.-nek az elsőfokú végzés meghozatala időpontjában hatályos rendelkezései figyelembe vételével).

Előfordulhat, hogy a keresetlevél visszautasítása még 2018. november 24. előtt történt, és utóbb a felperes a keresetlevél hatályainak fenntartását kéri a Pp. 178.§ (1)-(2) bekezdései alapján. Ilyenkor azonban nem hivatkozhat arra, hogy a megváltozott jogszabályi rendelkezésre tekintettel az eljárás illetékmentessé vált, így a megfizetett illeték teljes összegét be lehet számítani az ismételten benyújtott kérelem folytán keletkező eljárás

illetékébe. A megkezdett eljárási cselekmény (az előbbiek szerint a bíróság visszautasító végzésének meghozatala) ugyanis a Módtv. hatályba lépése előtt történt.

[Pp. 176. §., 178. § (1)-(2) bek., 259. §, 383. § (6) bek., Itv. 57. § (1) bek. a) pont, 58. § (2) bek.]